

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Мариана Кирилова Янева**
Катедра „Икономика на туризма”
Факултет „Икономика на инфраструктурата”
Университет за национално и световно стопанство
Научна специалност: „Икономика и управление” (Туризм)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по научната специалност Организация и управление извън сферата на материалното производство (социално-културна сфера), професионално направление 3.8 „Икономика“

Автор на дисертационния труд: **АВГУСТИН ПЕТРОВ МИЛАНОВ**
Тема на дисертационния труд: „ОПТИМИЗИРАНЕ ВЕРИГАТА НА СНАБДЯВАНЕТО ПРИ МОБИЛНИТЕ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННИ ОПЕРАТОРИ”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1497 / 30.09.2020 г. на Ректора на ЮЗУ ”Неофит Рилски” – Благоевград.

1. Информация за докторанта

Августин Миланов се е обучавал по докторска програма към *катедра Икономика на ЮЗУ „Неофит Рилски”*, по *научната специалност Организация и управление извън сферата на материалното производство (социално-културна сфера)*, в *задочна* форма на обучение.

2. Обща характеристика и анализ на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 186 страници компютърно набран текст, от които 165 страници са основен текст, 6 страници библиографската справка (литературните източници на кирилица - 26; на латиница – 38; 9 интернет източника на английски език), както и 14 страници приложения.

Актуалността на изследваната проблематика е обусловена от обществения интерес и необходимост към информационните и комуникационни технологии като вид специализиран елемент при оптимизиране веригата на снабдяването при мобилните

телекомуникационни оператори, както и от стремежа за постигане на висока ефективност при комуникацията с клиентите им. Както е посочено от автора, наличието на конкурентна среда обуславя оптимизиране на разходите и поддържане на възможно високо технологично ниво с цел осигуряване на качествен продукт на по-ниска цена. В тази връзка се изследва веригата на снабдяването, като основен компонент, който е необходимо да се актуализира с цел подобряване конкурентоспособността на мобилните телекомуникационни оператори.

Значимостта на темата е свързана с оптимизационния процес и анализ на бизнес процесите, които протичат, както и при последващото прилагане на подходящи управленски практики за оптимизация в дейността на мобилните телекомуникационни оператори.

Обект на изследване в труда са специфичните особености на веригата за снабдяването, използвана от мобилните оператори на телекомуникационни услуги, както по отношение на външната, така и по отношение на вътрешната за операторите организационна среда.

Предмет на анализ са бизнес процесите във веригата на снабдяването на телекомуникационните оператори - „ЕрЕфАй“ процесите, „ПиЕфПи“ процесите и използваните т. нар. „публични процедури“. Изследват се и подходящите управленските подходи, методи и инструментариум за оптимизиране на веригата на снабдяването въз основа на техните отличителни характеристики.

Основната **цел** на труда е идентифициране и анализ на особеностите на веригата на снабдяването в конкретен водещ мобилен оператор на телекомуникационни услуги. *Доказването на целта се осъществява чрез открояване на особеностите в така наречените „тесни места“, които могат да доведат до забавяне предлагането на адекватни по качество и цена телекомуникационни услуги* и определяне на набор от критерии и показатели за тяхната оценка. Като последен елемент е и открояването на възможностите за оптимизацията на протичащите бизнес процеси чрез подходящи управленски решения.

Изпълнението на поставената цел на дисертационния труд се реализира от докторанта посредством решаването на няколко изследователски **задачи**, които са доказани в изложението на труда, в резултат на което е достигнато до извеждането на конкретни резултати, обособени в научни и практико-приложни приноси. Поставените задачи са следните:

- Изясняване на основните характеристики и особености в развитието на веригата на снабдяването при мобилните телекомуникационни оператори;

- Извеждане на критерии и показатели за анализ и оценка „ЕрЕфАй“ процесите, „ЕрЕфПи“ процесите и използваните т.нар. „публични процедури“, както и възможността за тяхната оптимизация;
- Разработване на модел за анализ и оценка „ЕрЕфАй“ процесите, „ЕрЕфПи“ процесите и използваните т.нар. „публични процедури“ и възможностите за тяхната оптимизация;
- Съставяне на програма, респективно набор от управленски практики и инструменти за оптимизация на бизнес процесите и веригата на снабдяването;
- Открояване на рисковете при реализирането на програмата за оптимизация в разглеждания мобилен оператор на телекомуникационни услуги.

От поставените ограничения в изследването, съществено място може да се постави на въпросите свързани с липсата на обобщени статистически данни, както и на подобни проведени до момента изследвания.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Авторът е подбрал адекватно изследователските инструменти, приложил ги е коректно и добросъвестно. Изследването на специфичните особености на веригата за снабдяването, използвана от мобилните оператори на телекомуникационни услуги, както по отношение на външната, така и по отношение на вътрешната за операторите организационна среда се базира на прилагането на съответната съвкупност от подходи и методи.

В резултат на проведените изследвания, както и приложените и адаптирани вторични проучвания от специализирани печатни и електронни издания в областта, използвани и данни от националните статистически агенции в България, докторанта е успял да постигне поставената цел и да докаже заложената теза. Проучванията в дисертацията са свързани с оценка и анализа са бизнес процесите във веригата на снабдяването на телекомуникационните оператори - „ЕрЕфАй“ процесите, „ПиЕфПи“ процесите и използваните т. нар. „публични процедури“. Изследвани са и подходящите управленските подходи, методи и инструментариум за оптимизиране на веригата на снабдяването въз основа на техните отличителни характеристики.. Научните резултати са свързани с ефективността на модел за анализ и оценка „ЕрЕфАй“ процесите, „ЕрЕфПи“ процесите и използваните т.нар. „публични процедури“ и възможностите за тяхната оптимизация

Практическите резултати са свързани със съставяне на авторова програма, респективно набор от управленски практики и инструменти за оптимизация на бизнес процесите и веригата на снабдяването, както и с открояване на рисковете при реализирането на програмата за оптимизация в разглеждания мобилен оператор на телекомуникационни услуги.

Правилно се отчита фактът в **първа глава**, че кооперирането в областта на снабдяването е свързано с решение за намаляване на дълбочината на производството или с желанието да се използват възможностите за получаване на 10 синергични ефекти, а при фазата на структуриране се постига прозрачност за веригата от процеси и се разкриват слабите места.

Аргументирано са определени методите за измерване и оценка на риска, във **втора глава**, които са класифицирани в две големи групи – индиректни и директни (експлицитни) методи. При анализа се отчита прилагането на концепцията на “Request For Information” (RFI) and “Request for Proposal” (RFP) процеси във веригата на доставки на българските мобилни телекомуникационни оператори като бизнес рискове, които могат да бъдат приложени лесно за количествено измерване на риска и техните компоненти.

Трудът се фокусира върху определена методология за измерване на риска за здравето и безопасността при работа в телекомуникационните компании с цифрови рискови коефициенти и използването на карти за оценка на риска-скор карти.

В **трета глава** са открити разликите между термините "заявка за оферта" и "запитване за оферта" при характеристиката на „РФИАй“ (RFI) и „РФПй“ (RFP) процесите.

Проведено е анкетно проучване сред 180 служители на един от трите телекомуникационни операционни оператори („Виваком“) от всички отдели ангажирани с веригата на снабдяване и доставките. Осъществено е онлайн посредством „Гугъл формс“. Анкетна карта се състои от основни и контролни въпроси. Обобщаването на резултатите се осъществява посредством използването на скор карти за оценка на риска по отношение на всеки един от отделните компоненти.

Извеждат се седем етапа при изработване на управленски решения за намаляване на рисковете в RFI и RFP процесите, онагледени чрез авторова фигура. Етапите представляват процес както за измерване и оценка на рисковете в процесите на RFI и RFP във веригата за доставки на един от българските мобилни телекомуникационни оператори, но и цялостна концепция за управление на риска, чрез предотвратяване, намаляване и предвиждане на спазените бизнес рискове.

В последната част на труда са представени основните принципи и постановки на управлението на риска. Създаден е модел за управление на

риска в бизнес процесите, анализирани са и четирите инструмента за ефективно прилагане на управлението на риска.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите на дисертационния труд са преди всичко научно-приложни. Те са свързани с поставените задачи от докторанта в увода на труда и респективно са изпълнени в изложението.

По-значими са следните:

- Усъвършенствано е комплексното уравнение за измерване на риска чрез цифрови коефициенти.
- Предложен е модел за оптимизиране на цялостното управление и управлението на риска чрез въвеждане на точки за взимане на решения от вида „Продължи/Не продължавай“ в изследваните процеси.
- Апробиран е методът на ХолтУинтърс по отношение прогнозирането на ключови показатели за развитието на ЕрЕф Ай и ЕрЕфПи процесите, критичните моменти в ЕрЕф Ай и ЕрЕфПи процесите, както и минимумите в развитието на ключовите им показатели, които предопределят прилагането на точки за взимане на решения от вида „Продължи/Не продължавай“.

Изведените и доказаните приноси свидетелстват за добрите резултати, постигнати в целия труд.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Научните публикации на докторанта са общо 4, от които 2 доклада в международни конференции в чужбина, една статия в научно списание реферирано в WoS и участие в колективна монография. Всички са свързани с темата на дисертационния труд.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът дава достатъчно добра представа за целите, обекта, предмета, съдържанието и резултатите от изследването. Отразява коректно обхвата на изследването.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Основната критична бележка е свързана с недостатъчното наличие на аргументация и взаимовръзки между отделните части, както и повече открити авторски позиции.

Считам, че докторантът притежава възможности да разшири публикационната си дейност, както в областта на дисертационния труд, така и в други области.

Препоръки:

Да задълбочи теоретичните и практико-приложни изследвания в областта експертните методи за прогнозиране като алтернатива на извършване на цялостно анкетно проучване на равнище отделен телекомуникационен оператор.

8. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и практиката. Написан в добър стил, трудът показва, че докторантът притежава необходимите теоретични познания в областта на оптимизиране на веригата на снабдяване при мобилните телекомуникационни оператори.

Като се основавам на актуалността и значимостта на тематиката на дисертационния труд, достигнатите научни и научно-приложни резултати, синтезирани в приносите, **давам положителна оценка и предлагам** на научното жури **да присъди ОНС „доктор“** по професионално направление 3.8 „Икономика“ на **АВГУСТИН ПЕТРОВ МИЛАНОВ**.

02.11.2020 г.

Подпис:

/доц. д-р М. Янева/